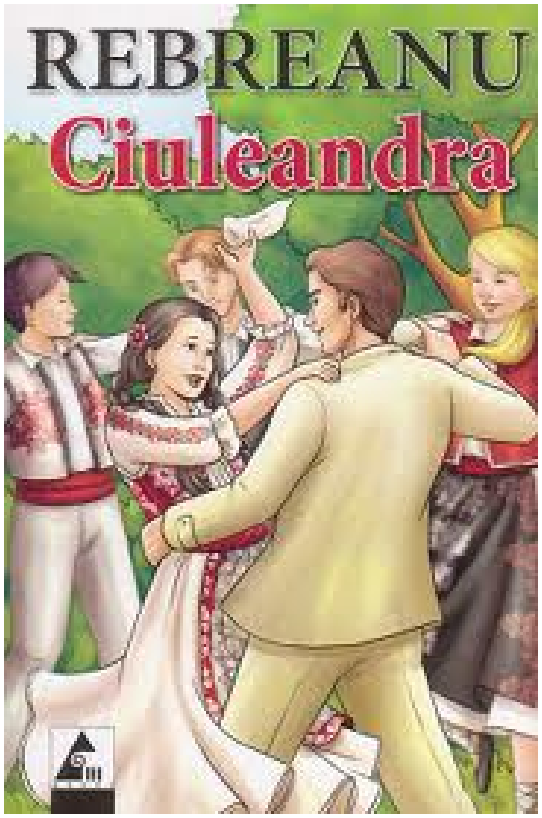

In familia Faranga se produce o tragedie. Puiu Faranga îşi sugrumă soţia în urma unui acces de furie. Tatăl lui Puiu, Policarp Faranga, e un om influent. Poate rezova, prin relaţiile sale, orice.

“Policarp, urmase odinioară nişte vagi cursuri de drept dar, fireşte, fără a practica vreodată avocatura. Diploma îi oferea acuma posibilitatea să se considere şi să fie considerat jurist. I se descoperi chiar oarecare talent oratoric şi astfel toată lumea aplaudă când, printr-o împrejurare fericită, i se încredinţă portofoliul justiţiei. Deveni omul serios şi grav care a rămas până azi.”

Bătrânul Faranga aranjează lucrurile astfel încât fiul său să fie internat într-un sanatoriu de boli mintale. Lucru preferabil în locul puşcăriei. In camera cu tânărul doctor care urmează să studieze cazul Faranga, sunt prefectul poliţiei şi procurorul. Mizând pe influenţa poziţiei sale în societate, poliţistul se adresează medicului:

“Ascultă tinere…Eu sunt prefectul poliţiei, iar dumnealui e domnul Policarp Faranga, fostul ministru al justiţiei…Prin urmare, vă pun in vedere să aveţi grijă ca de ochii din cap de clientul d-voastră, uite, dumnealui!”

“ La despărţire, toti au fost mişcaţi, pâna şi procurorul străin, numai doctorul a stat ca o momâie , somnoros şi imbecil. Fireşte, el, Puiu Faranga n-are să-şi facă sânge rău pentru nedelicateţea unui doctor care ar trebui să se simtă măgulit dacă un Faranga s-a coborât să-i întindă mâna."

In sanatoriu, Puiu este păzit în permanenţă de acelaşi gardian.

“Porni înainte, zâmbind către gardianul care-l urma ca o umbră urâtă.”

Proaspăt internatul locatar al sanatoriului începe să înţeleagă că şi ceilalţi oameni, nu numai cei din categoria celor din înalta societate din care face el parte, au sentimente.

“El, până acuma, cu oamenii de teapa gardianului, a avut numai relaţii de la stăpân la servitor. Niciodată n-a stat de vorbă de-aproape şi nu şi-a închipuit că în asemenea suflete ar putea să se adăpostească sentimente deosebite.”

Doctorul işi examinează cu profesionalism pacientul de fiecare dată când se întâlnesc.

“Pacientul însuşi e încă foarte agitat. Orice mare zdruncinare sufletească e urmată de o şi mai mare agitaţie. Numai criminalii vulgari sunt lipsiţi de zbuciumări, fiindcă la ei lipseşte însăşi posibilitatea sensibilităţii.”

La insistenţele lui Policarp Faranga de a-i spune un diagnostic pentru fiul său, doctorul Ursu are un răspuns care arată că moralitatea joacă un rol esenţial în exercitarea profesiunii sale medicale.

“Am obiceiul să-mi fac datoria totdeauna cât mai corect; cu atât mai mult doresc să mi-o fac in cazul în cazul fiului d-voastră. Dar nu pot scăpa din vedere că un tribunal mi-a încredinţat o insărcinare deosebit de gingaşă şi că de răspunsul meu depinde aplicarea dreptăţii sociale.”

Finul analist psihologic Liviu Rebreanu, scrie despre relaţiile sufleteşti dintre oameni :

“In clipele cele mai grele, tocmai atunci, omul e sortit să rămână singur. De-abia atunci i se lămureşte că el constituie o lume separată, complicată, fără legături cu ceilalţi oameni şi restul lumii, decât doar materiale. Oamenii comunică între ei prin semne convenţionale şi astfel şi-au făcut iluzia deşartă că se înţeleg. In realitate fiecare atribuie celorlalţi ceea ce simte dânsul şi atâta tot. Legături directe omul numai cu Dumnezeu poate să aibă de la care a şi dobândit conştiinţa existenţei.”

Tânărul Faranga i se confesează doctorului Ursu, un om cam de aceeaşi vârstă . In această parte a cărţii mi-a atras atenţia următorul pasaj:

“Din pricina şoselelor proaste şi a anvelopelor uzate am avut o serie de pane de cauciucuri enervante"…

pe drumul făcut cu maşina de tată şi fiu la un unchi al lui Puiu, în Argeş. Oare cum s-ar simţi Rebreanu dacă ar şti că drumurile sunt la fel de proaste şi azi?

Lucrurile nu merg aşa cum ar fi vrut bătrânul Faranga. Doctorul Ursu e prea corect în aprecierile sale. Tatăl chiar se gândeşte să-şi mute fiul la alt sanatoriu, unde medicul de-acolo ar face pe placul familiei lui Puiu Faranga şi l-ar putea declara iresponsabil din punct de vedere medical pentru crima comisă. Tatăl îşi sfătuieşte fiul:

“ Bine, Puiule- îl dăscăli Faranga- dar să nu uiţi că de el depinde viata ta! De referatul lui!... Nu e prudent să-ţi laşi viitorul în mâinile unui om care e adversar declarat al clasei sociale din care faci parte!”

Pentru a pune un diagnostic cât mai precis, doctorul trebuie să ştie cat mai multe lucruri din viaţa pacientului său. Un moment fundamental e descrierea dansului “Ciuleandra”,în Argeş, moment care coincide cu dragostea la prima vedere pe care o are Puiu cu viitoarea sa soţie Mădălina, devenită, odată cu trecerea ei în înalta societate prin căsătorie, Madeleine…

"Cu cât se aprind mai tare jucătorii, cu atât şi muzica se aţâţă, devine mai zvăpăiată, mai sălbatică. Picioarele flăcăilor scapără vijelios, schiţează figuri de tropote, sărituri de spaimă, zvâcniri de veselie.[…] Acuma şirul, tot încovoindu-se şi strângându-se, ca un şarpe fantastic, începe să se încolăcească , să se strângă, să se grămădească până ce se transformă parcă într-un morman de carne fierbinte care se zvârcoleşte pe loc un răstimp ca apoi, pe neaşteptate, să se destindă iarăşi, ostenit ori prefăcut, în tact cuminte, lăsând să se vadă feţele roşite şi vesele ale jucătorilor”

Puiu Faranga nu se lasă influenţat de tatăl său de a scăpa de pedeapsă simulând nebunia în sanatoriul unde a fost internat.

‘Ei, asta nu se mai poate, tată, cu niciun preţ! Nu vreau să înşel, să-mi mai încarc conştiinţa şi cu o inşelăciune spre a scăpa de urmările unei crime! Prin urmare stau aici, aşa cum aş sta oriunde, şi aştept liniştit să vie ceea ce trebuie să vie!”

Pe toată perioada internării, Puiu Faranga a încercat să-şi reamintească dansul “Ciuleandra”, dans de care e legat puternic destinul său. In timpul acestui dans a cunoscut-o pe Mădălina, care pe vremea când era o frumoasă ţărancă, era iubită în tăcere de un tânăr din sat, devenit peste ani doctorul Ursu… Puiu chiar ajunge să fie obsedat de dansul acesta, dovedind prin atitudinea lui că nu este o formalitate internarea lui în sanatoriu…

De data aceasta doctorul e cel care face mărturisiri pacientului. Ii spune lui Puiu că el a iubit-o în sinea lui pe Mădălina, dar un tânăr din înalta societate, pacientul lui de-acum, tânărul Faranga, a venit într-o zi în sat şi frumoasa Mădălina a devenit peste puţin timp doamna Faranga…

“Ursu nici nu mai căuta să se stăpânească. Glasul avea tresăriri pe care zâmbetul permanent le sublinia cu o ironie cruntă. Pe Puiu fiecare cuvânt il aţâţa. Cu ochii lipiţi pe buzele lui, sorbea însă până şi modulaţiile glasului parc-ar fi auzit o revelatie. “

Faranga îsi dă seama că şi-a ucis soţia pentru că l-a obsedat întotdeauna privirea viitorului doctor în timp ce viitorii soţi Faranga dansau “Ciuleandra”.

“Am iubit-o atât de mult încât am omorât-o!”

Replica dată de doctor e un diagnostic exact pus de cineva foarte priceput în meseria sa, aceea de aflare a adevărului ascuns în sufletul pacientului său.

“Ai omorât-o chiar de două ori; intâi i-ai ucis sufletul când ai luat-o şi a doua oară i-ai ucis şi trupul!”

Puiu Faranga explică gestul său nebunesc:

“Când mă uitam in ochii ei nu mă vedeam pe mine, dar simţeam pe cineva! Si ochii aceia frumoşi mie nu mi-au surâs niciodată! Melancolia ei nu mă cuprindea pe mine ci regreta pe celălalt. Sufletul ei se închidea în faţa mea oricât încerca să se prefacă. Si atunci, când am înţeles că e ursită să-mi rămână totdeauna străină, pentru ca nu mai puteam spera s-o câştig niciodată, decât să fie a altuia, mai bine am sfărâmat-o!...”

Doctorul Ursu îşi face datoria cu profesionalism până la capăt. Face un referat lipsit de sentimentalisme despre starea psihică a pacientului său, pentru că,

“Medicul a fost mai tare decât durerea.”

Intre medic şi pacient a fost, prin voia destinului, mai mult decât o relaţie profesională.

“Am fost medic şi pacient. Asta e important. Restul e fum. Ai suferit, s-a risipit şi n-a rămas nimic decât pacientul în faţa medicului şi medicul în faţa conştiinţei.”

In final, bătrânul Faranga işi vede fiul dansând obsedantul dans în spaţiul strâmt al camerei sale permanent supravegheate.

“într-un târziu, bătrânul întreabă:
-Nu mai e nicio speranţă, doctore? Niciuna?
Doctorul Ursu ridică din umeri:
-Minuni face numai Dumnezeu!
De alături se auzeau paşii lui Puiu, neconteniţi, într-un ritm săltăreţ, stimulaţi de o melodie gâfâită, ca respiraţia unui bolnav de moarte.”

Lucrurile devin clare din acest moment atât pentru doctor, dar şi pentru tatăl lui Puiu Faranga. Pacientul internat în sanatoriu e bolnav…